

Az élet dicsősége

Szervátiusz Tibor búcsúztatása

Nagy életművel rendelkező művész – legyen író, költő, zenész, szobrász – születésnapjára méltatása és halotti búcsúztatója közt alig van különbség. Annyi, hogy az utóbbi lezártnak tűnik, végérvényes. Meglehet, éppen egy újraszületés kezdete. Számomra csupán látszólagos ellentmondás, hogy Szervátiusz Tibort, egy virágzás-robbanásos, kikeleti, reményteljesen zöld-tömény, energiadús folyamat, erőltetetten tavaszi menetében 88 évesen szólította magához az Úr. Nem üzenet ez? Nekem az. Merthogy az életenergia hatványozottan benne munkált. Kényszerítőn. Műveiben mindenképpen. Még akkor is, ha nélküle a tavasz csonka. Miközben *Petőfije* teljes.

„Az értés, a magunkba fogadás, amelyből korlátlan szeretet támad, részvét sugárzik, végül is egy közülünk való – idetévedt, úzött, parancsolt? – Szervátiusz Tiborról szól. És általa rólunk, kivétel nélkül. Ezt sugallják a munkák, immár nyolcvanöt éve támadnak fel keze alól a fémbe, fába, márványba, andezitbe, gránitba merevített és lüktetésre keltett dimenziók” – írtam ezt 85. születésnapja alkalmából. Hozzátéve, amit Bakay Kornél professzor úr mondott Tibor nyolcvanadik születésnapján: „Szervátiusz Tibor nagyon jól tudja, hogy nekünk, magyaroknak hatalmas közünk van az egyetemes, ősi múlthoz, de a génjeinkben szunnyadó erőt ki kell szabadítani ördögien gonosz rabságából. Elénk varázsolja hát a *Napistent*, az *Ister-párt*, a *Boldogasszonyt*, az *Életfát*, a *Turult*, *Attilát*, *Árpádot*, *Szent Istvánt*, *Szent Lászlót*. A *Magyar Oltár* előtt a hitehagyott is megtér. A magyar őstörténet tiszta forrásait, a hivatalos megtévesztők által kicsúfolt és kigúnyolt hun hagyományt tette művészete középpontjába, amelyet szóval, képpel, hanggal kell felidézni és ápolni szakadatlan” – ennyi az idézet. Hozzáteszem, akár megszakadva is. Mondd, hol van a világ világossága? Tibor számunkra világméretű talentum. Szilárd hitem ez, meggyőződésem, művészete után már az is merészség, hogy két lábra mert állani az emberiség az ősi fák alatt, amelyek a Hargita hátán sem érnek az égig. Igen a fák, melyeknek anyaga már édesapjának, Szervátiusz Jenőnek a kezében is engedékeny alanyok

DÖBRENTÉI KORNÉL (1946) költő, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. A *Hitel* szépirodalmi rovatát 1992 és 2006 között szerkesztette.

voltak, hogy beléjük oltsa látnoki tehetségét. De maradt a szikla, számomra megkerülhetetlen állandóság, ide vagy oda tektonikus mozgás. Bár a másik, szintén Erdélyből jött hegynyűvő Eröss Zsolt élete és halála egy másfajta megközelítésről szól, noha a szikla ott van, mégis kikerülhetetlen Tibornak is. Ő nem megmássza a követ, inkább beléhatol, szellemével belakja, mert szerinte abban bévül rejtekezik a valóságos csúcs, az a többlet, amelyért a sziklát feleslegeitől megfosztani érdemes. És olykor megtartani. Érzem ezt szobrai látán, no és a rengeteg, elnyűhetetlen erőfeszítést, amely felüdíti a harcot. Amely folytonosan van, rendre újraképződik. Qui protest? Odaadást érzékelek, és nem feladást. Eközben mennyi méltatlan, ócska, lankadatlan támadás a szürkéktől – akiknek Ady sohasem akart a hegedőse lenni –, az irigy kismesterektől.

Hiszem, nem mindenki pótolható, Szervátiusz Tibor sem, aki atyai barátom volt. Egyben édesapjára és az ő szövetségükre is gondolok. Olyan egység volt köztük, mint Géza és István közt, amikor egy nemzet érdekében összeadódnak a gének, és egy cél felé, a magyarság és Erdély megmaradása felé, az egységes tudatalattiakat is mozgósítva irányítanak. Apa és fia, most különösen, hogy egymás magasából néznek le ránk, figyelve, miként sáfárkodunk a ránk hagyott, megtartó örökséggel, ami bőségesen maradt utánuk.

Ez a búcsúztatás nem az elvesztésről, mely nagyon fáj, hanem az életéről szól, mint Tibor bátyám minden műve. Nem vagyok képes ott s úgy beszélni a végleges megszakításról, ahol az életigenlés, a harc, a semmibe-múlás, a kivésés ellen lázad. Holtában is. Tibor túlnő a halálon. És ezek nem szavak, vigasznak amúgy is hitványak. Földi tartása, jelleme, valója számomra meghitt kapcsolatban marad, bár most minket egy mennyország választ el. De nem választ szét, mint ahogyan nem sikerült az itteni földi pokolnak sem.

Szervátiusz születését tekintve „csak” tíz évvel fiatalabb Trianonnál, mégis évszázadokkal öregebb, bölcsőbb. Olykor bölcsnek lenni keserűség. Kivált, ha nem adatik meg a belenyugvás képessége. Mindezt magunkba tartani még nagyobb megpróbáltatás. Megőrjít, szétfeszít, pontosabban: felél. Hát így lenni, „létni”, felér egy tűzoltovajlásért Prométheuszra eresztett keselyű aprólékos májcsipegetésének kínjával. Már ott is egy szikla. A mindennapit add meg nekünk, és megkapjuk csőstől. Dicsőség nélkül. Tibor létideje nem a XX–XXI. század. Jócskán előbbre van mind művészi kérdésekben, megoldásokban, mind a politikában, amelyet, mint Jónás a prófétaságot, valószínűleg rühellt. Mert hát őt is galádul becsapták. Nem egyszer. Lehet, már ez a kudarc is némelyeknek elérhetetlen. Szervátiuszal kapcsolatban ezt az utolérhetetlenséget a köznyelv egyszerűen halhatatlanságnak nevezi. A halhatatlanságot el lehet temetni? Erre csak az 1945 és 89 közti rezsimek voltak képesek. Netán szűken mértem volna az időt? Valóban tisztaságot jelent a gondosan újracszerélt fehérnemű, akkor a volt folt miért szaglik? A halandóságot egy piramissal nem lehet ellensúlyozni. Egy vakondtúrás elegendő volna erre a Mindenség nevében? Most kezdem igazán érteni az Arany János-i Ágnes asszonyt.

Úgy közel negyven éve mint siheder költőt bemutatott Nagy László Szervátiusznak. Egyenes derékkal ültek, megfontoltan kortyolgatták a vörösborot. Alig beszéltek, noha látszott, nagyon is értik egymást. A szófukar csönd megvilágította kicsit homályban bolyongó ifjúi elmémet: ők nagy megértésben a mindenséggel társalogtak egyenrangú félként. Góg nélkül, természetes módon, azzal mérték magukat. Keveseknek adatott meg ez a párbeszéd. A teremtés különös, felemelő nagy pillanata volt ez. Soha nem feledem, bár, mint tudjuk, az amnézia amúgy sem humusz, inkább sziksó. Hallgatag, mély értelmű cinkos némaságuk máig a fülemben cseng. Hát így is lehet! Üzeni Nietzsche, meghalt az Isten. Szervátiusz műveit nézve, én nem hinném. Amelyben én hiszek, az a *Hiszekegy*, és még valamiben, amit Szervátiusz egyik alkotásában, a *Székelv Pietá*ban láttam meg. Jövendölésereje mondatta ki velem végső meggyőződés-ként: „*Székelv Pietád* nem gyász s kin rabja / lábánál kicsi gyermekkel vallja, / bármily hatalmas a veszedelem, / s döglesztőn lét-koptató a jelen, / mag kisarjad, megmaradunk, ne félj. / Mindörökké Magyarország s Erdély.”

Úgy legyen! Drága Tibor bátyánk, odafentről segélj, érzem, tudom, hatalmadban áll. Élj velem! Klára asszony nem ereszti el a kezéd.

2018. május 15.

